

Visie Water, Land & Dijken en de gebiedsprocessen van de provincie

Inleiding

Onderstaande visie op de gebiedsprocessen van de provincie en de inzet van Water, Land & Dijken (WLD) daarin, is geschreven na consultatie van onze leden in 12 gebieden in oktober 2022. Het heeft tot doel inzicht aan de leden en externe partijen te geven in de inzet van WLD in de gebiedsprocessen van de provincie. De visie is het beleidskader waarmee medewerkers en bestuurders zich inzetten en gaan inzetten binnen gebiedsprocessen. Waarbij de hoofdlijnen, zoals in deze visie geschetst, op gebiedsniveau verder worden uitgewerkt. Waarbij rekening wordt gehouden met de lokale situatie en vraagstukken.

Inzet in de gebiedsprocessen

WLD ziet dat er in het landelijk gebied grote maatschappelijke opgaven liggen op het vlak van natuur, klimaat en water. WLD wil hieraan een bijdrage leveren in de gebiedsprocessen vanuit de hieronder beschreven visie. En daarbij het belang van de boeren voor een duurzaam beheer van het gebied behartigen. Voorwaarde is dat WLD een plek heeft in de bestuurlijke organisatie van het gebiedsproces en de betrokken leden instemmen met professionele inzet van onze organisatie. Alleen dan kan de expertise van de werkorganisatie en onze leden worden ingezet.

Uitgangspunt

Uitgangspunt van deze visie is onze missie, *“sterk in plattelandsnatuur”*. WLD staat voor een collectief beheer van de kenmerkende plattelandsnatuur in haar gebieden: weidevogels, sloten, slootkanten en rietkragen. We gaan voor kwalitatief goed beheer door onze leden vanuit hun ondernemerschap en met een economisch rendabele bedrijfsvoering. Daarbij maken we gebruik van de diversiteit aan bedrijven in de gebieden.

Grote rol voor agrarische bedrijven in het beheer

De meeste natuurwaarden in de gebieden waar leden van WLD actief zijn, zijn ontstaan door en afhankelijk van agrarisch gebruik. Goed weidevogelbeheer vraagt een mozaïek van maaien, weiden, bemesting, plas-dras en kruidenrijkdom. Waardoor er een biotoop is om te broeden, te foerageren, en pullen groot te laten worden. Daarnaast is een open landschap en een goed predatie- en ganzenbeheer noodzakelijk. Verruiging door het stoppen of sterk extensivering van het agrarisch gebruik of het niet maaien van rietkragen zal leiden tot een ongeschikt biotoop voor weidevogels. Ook een goed beheer van sloten (ecologisch slootbeheer), slootkanten en rietkragen versterkt de natuurwaarden van een gebied. Daarom is een duurzaam agrarisch beheer van de natuur in het werkgebied van WLD noodzakelijk. Zonder boeren dreigen de gebieden te verruigen de gebieden en verdwijnen de kenmerkende natuur- en landschapswaarden.

Een perspectief voor de agrarische bedrijven

Willen we agrarische bedrijven duurzaam in de gebieden houden als belangrijke beheerder dan is er perspectief nodig dat bedrijven ook duurzaam kunnen blijven bestaan. Er is perspectief voor de agrarische ondernemers als aan een aantal voorwaarden wordt voldaan:

- erkennen van de rol van de boeren als belangrijke en noodzakelijke beheerder in de gebieden;

- een langjarig verdienmodel dat past bij de bedrijfsvoering van het bedrijf;
- sturen op het realiseren van doelen;
- een standvastig beleid;
- bij vrijkomende gronden lokale bedrijven versterken;
- ruimte voor diversiteit.

Erkennen van de rol van de boeren als beheerder

In de basis is het belangrijk dat overheden en maatschappelijke organisaties de boeren erkennen en waarderen als noodzakelijke en belangrijke beheerder van de gebieden. Waardoor boeren een plek krijgen als een gewaardeerde speler in de uitvoering van het beleid in de gebieden, nu en in de toekomst.

Een langjarig verdienmodel

Belangrijk is dat er voor de boeren, die zich inzetten voor het beheer van natuur- en landschap een langjarig verdienmodel is, dat inpasbaar is een economisch rendabele bedrijfsvoering. Oftewel dat zij een fatsoenlijke boterham met hun inzet voor natuur en landschap kunnen verdienen, naast een inkomen uit melk en vlees. Dat zij voor beheerinspanningen voor natuur- en landschap (en eventueel andere doelen) een eerlijke vergoeding krijgen, zodat hun bedrijf nu en in de toekomst economisch rendabel kan blijven voortbestaan. Daarvoor zijn langjarige afspraken nodig voor natuursubsidie, vergroeningssubsidie (bijvoorbeeld via het GLB), maar ook eerlijke pachtprizen, verlaagde waterschapslasten en vergoedingen (zoals voor ganzenschade). Generieke afspraken over pacht van TBO's en provincie kunnen daarin bijdragen. Ook ruimte voor neventakken (zorg, recreatie, etc.) kan bijdragen aan het verdienmodel. Als bestaande verdienmogelijkheden onvoldoende perspectief geven moet er gezocht worden naar nieuwe verdienvormen, die dat perspectief wel geven.

Sturen op doelen

De overheid stuurt op dit moment vooral op regelgeving. Dit voelt voor de boer als beperkend en zorgt veelal voor weerstand. WLD wil dat wordt gestuurd op doelen. Waarbij boeren, individueel en collectief, worden gestimuleerd met voorstellen te komen hoe doelen te realiseren. Hierbij wordt gebruikt gemaakt van de kracht van de boeren: het ondernemerschap. Als voorstellen tot uitvoering komen kan de overheid de boeren afrekenen op resultaat.

Een standvastig beleid

De agrarische ondernemers worden nu vaak geconfronteerd met voortdurende aanpassingen van beleid. Waardoor door te voeren veranderingen in hun bedrijfsvoering alweer worden ingehaald door nieuw beleid. Het voortdurend veranderend beleid haalt veranderingen en transitie in de landbouw onderuit. Het ontnemt de boeren motivatie, inspiratie en denkkraft om mee te veranderen met het beleid. Een standvastig beleid (denk aan een periode van tenminste 10 jaren) zonder grote aanpassingen geeft ruimte en perspectief voor de ondernemers voor veranderingen in de bedrijfsvoering. Daar waar die duidelijkheid niet gegeven kan worden, moet er vertrouwen en ruimte gegeven worden om er samen uit te komen met respect voor de waarden van de bedrijven.

Bij vrijkomende gronden lokale bedrijven versterken

Er zullen de komende jaren bedrijven blijven stoppen. Vrijkomende gronden zijn nodig voor bedrijven om duurzaam te kunnen blijven voortbestaan en het beheer voor de toekomst te borgen.

Vrijkomende gronden dienen te worden ingezet in de gebiedsprocessen om lokale boeren (in of vlak buiten het gebied) te versterken als duurzame beheerder van het gebied. Dit vraagt een zorgvuldig en gebiedsgericht grond- en pachtbeleid van provincie en TBO's.

Ruimte voor diversiteit

Kenmerk van ons collectief is de diversiteit in agrarische bedrijven. WLD wil die diversiteit in de gebiedsprocessen gebruiken om de kenmerkende waarden in de gebieden te behouden en te ontwikkelen. Dat vraagt maatwerk in wie wat kan bijdragen aan het realiseren van de doelen, terwijl de collectiviteit borg staat voor realiseren van doelen op gebiedsniveau.

Kwaliteit van beheer

WLD streeft naar kwalitatief goed beheer door haar leden. Dit wordt ook door externe zaken beïnvloed. Denk daarbij aan predatie, ganzen, waterbeheer en beheer van andere partijen. Een gezamenlijke aanpak daarvan is noodzakelijk zodat de boeren de natuurdoelen optimaal kunnen realiseren. WLD wil met de TBO's, provincie en waar nodig andere partijen samenwerken om het beheer goed op elkaar af te stemmen, de predatie en ganzenproblematiek aan te pakken.

Tot slot

Vanuit deze visie is WLD ervan overtuigd bij te kunnen dragen aan het oplossen van de grote maatschappelijke opgaven in het landelijk gebied. Haar leden kan helpen, ondersteunen en hun belangen behartigen als beheerder van de gebieden.

Purmerend, december 2022